T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/313
KARAR NO : 2025/561
KARAR TR : 22/09/2025

ÖZET: Davacının tedavisinde kullandığı ilaç bedelinin davalı idare tarafından karşılanması talebiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile tedavi süresince ilaç bedelinin karşılanması istemiyle açılan davanın, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesi kapsamında ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : E. K.
Vekili : Av. Ö. E.
Davalı : Bingöl Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü
Vekili : M. T.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin *"Mide Malign Neoplazmı"* tanılı hastalığın tedavisinde kullanması için hekimlerce reçete edilen *"Nivolumab Etken maddeli Opdivo 100 Mg/10 Ml Çözelti Konsantresi İçeren Flakon"* isimli ilacın, tedavi süresince tamamının ücretsiz, sürekli ve kesinti yapılmaksızın Kurumca karşılanması talebiyle yaptığı başvurusunun reddine ilişkin, Bingöl Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğünün 21/11/2024 tarih ve E-44102699-100-106569628 sayılı işleminin iptali istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Bingöl İş Mahkemesi 24/02/2025 tarih ve E.2024/71, K.2025/17 sayılı kararı** ile, davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, HMK'nun 114/1-b maddesi uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle, davanın usulden reddine karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Taraflar arasındaki uyuşmazlık; Davacının "Mide Malign Neoplazmı" hastası olması nedeniyle doktorlar tarafından reçete edilen "Nivolumab Etken Maddeli Opdivo 100 Mg / 10 Ml Çözelti Konsantresi İçeren Flakon" isimli ilacın tedavi süresi boyunca tamamının kesintisiz ve bedelsiz olarak SGK'dan karşılanması, Bingöl Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü'nün 21/11/2024 tarihli E-44102699-100-106569628 sayılı kurum işleminin iptali talebine ilişkindir.*
>
> *18/03/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu'nun 74. maddesine, 27/5/2007 tarihli ve 5673 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen yedinci fıkrada yer alan "kısa ve uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmazlar." ibaresinin, (itiraz yoluyla) Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla açılan iptal davasında; istemin reddine dair Anayasa Mahkemesinin 16.03.2016 tarih ve 2015/67 Esas, 2016/21 Karar sayılı kararında benimsendiği üzere; köy koruculuğu, 442 sayılı Köy Kanunu'nda öngörülmüştür. Kanun'un 68. maddesinde köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını korumak için köy*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin

koruculari bulundurulacağı, 70. maddesinde koruculaın ihtiyar meclisi tarafından tutulacağı ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın buyrultusu ile işe başlayacağı düzenlenmiştir. Köy korucularının işe alınması, görev alanlarının belirlenmesi, görevleri, sorumlulukları, eğitimleri ve işten çıkarılmaları ve diğer özlük hakları ile ilgili usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan Köy Koruculari Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Geçici köy koruculuğu ise 26/03/1985 tarihli ve 3175 sayılı Kanun'la Köy Kanunu'nda yapılan değişiklikle getirilmiştir. Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasına göre, "Bakanlar Kurulunca tespit edilecek illerde; olağanüstü hal ilanını gerektiren sebeplere ve şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin köyde veya çevrede ortaya çıkması veya her ne sebeple olursa olsun köylünün canına ve malına tecavüz hareketlerinin artması hallerinde, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile yeteri kadar geçici köy korucusu görevlendirilmesi kararlaştırılabilir. Görevlendirmeyi gerektiren hallerin ortadan kalkması durumunda veya idarî zaruret hallerinde görevlendirmeye ilişkin aynı usûl uygulanmak suretiyle geçici köy korucusu olarak yapılan görevlendirmelere son verilebilir." Kanun'un ek 18. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunca çıkarılan Geçici Köy Koruculari Yönetmeliği ile de geçici köy korucularının görevlendirilme esasları, görev, yetki ve sorumlulukları, görevlerine son verilmesi, disiplin ve sicil esasları, izinleri, eğitim ve denetim esasları ve özlük hakları ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir.

Kanun'un 74. maddesinin üçüncü fıkrasında, geçici köy korucularının görevde bulundukları süre içinde yaralanmaları, engelli hale gelmeleri veya ölümleri halinde 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 60. maddesinin (c) bendinin 9. alt bendinde ise geçici köy koruculari ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin genel sağlık sigortalısı sayılacağı düzenlenmiştir.

27/05/2007 tarihli ve 5673 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle, 442 sayılı Kanun'a eklenen ek 16. madde ile geçici köy korucularına ölüm ve yaşlılık aylığı bağlanması öngörülmüştür. Buna göre, geçici köy korucularından 55 yaşını dolduranların görevleriyle ilişikleri kesilerek, onbeş yıl veya daha fazla hizmeti olanlara hayatta bulundukları sürece maddede belirtilen usule göre belirlenecek miktarda aylık bağlanacaktır. Aylık bağlanmış olanlardan vefat edenlerin dul eşleri ile 55 yaşını doldurmamış olmakla birlikte onbeş yıl veya daha fazla hizmeti bulunan geçici köy korucularından görevleriyle ilişikleri devam etmekte iken vefat edenlerin dul eşlerine de maddede belirtilen usule göre belirlenecek miktarda aylık bağlanacaktır.

Bunun yanında, geçici köy korucularının, 5510 sayılı Kanun'un "İsteğe bağlı sigorta ve şartları" kenar başlıklı 50. maddesinde öngörülen esaslar çerçevesinde prim ödeyerek isteğe bağlı sigortalı olmalarına engel bir durum bulunmamaktadır.

5673 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle 442 sayılı Kanun'un 74. maddesine eklenen yedinci fıkrada geçici köy korucusu olarak çalıştırılanların bu çalışmalarından dolayı 5510 sayılı Kanun uygulamasında kısa ve uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmayacakları düzenlenmiştir.

Uzun ve kısa vadeli sigorta kolları 5510 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü ve beşinci bentlerinde tanımlanmıştır. Buna göre, "kısa vadeli sigorta kolları" iş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kollarını, "uzun vadeli sigorta kolları" ise malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını ifade eder.

Anayasa'nın 2. maddesinde nitelikleri belirtilen sosyal hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamalarını güvence altına alan, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, çalışma hayatını geliştirmek ve ekonomik önlemler alarak çalışanlarını koruyan, onların insan onuruna uygun hayat sürdürmelerini sağlayan, milli gelirin adalete uygun biçimde dağıtılması için gereken önlemleri alan, sosyal güvenlik hakkını yaşama geçirebilen, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözeten devlettir. Çağdaş devlet anlayışı, sosyal hukuk devletinin tüm

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin

kurum ve kurallarıyla Anayasa'nın özüne ve ruhuna uygun biçimde kurularak işletilmesini, bu yolla bireylerin refah, huzur ve mutluluğunun sağlanmasını gerekli kılar.

Sosyal hukuk devletinin somut göstergelerinden biri olan sosyal güvenlik hakkının yer aldığı Anayasa'nın 60. maddesinde, "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar." denilmektedir. Buna göre, sosyal güvenlik herkes için bir hak ve bunu gerçekleştirmek ise Devlet için bir görevdir.

Sosyal güvenlik, bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerin üzerlerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini en aza indirmek, ayrıca sağlıklı ve asgari hayat standardını güvence altına alabilmektir. Bu güvencenin gerçekleştirilebilmesi için sosyal güvenlik kuruluşları oluşturularak kişilerin, yaşlılık, hastalık, malûllük, kaza ve ölüm gibi sosyal risklere karşı asgari yaşam düzeylerinin korunması amaçlanmaktadır.

Bununla beraber, Anayasa'nın anılan maddeleri tüm bireylerin aynı sosyal güvenlik düzenlemelerine tâbi kılınmasını gerektirmez. Kanun koyucu, sosyal güvenlik kuruluşları oluşturarak kamu veya özel sektör çalışanlarının tâbi olduğu genel sosyal güvenlik rejimleri belirleyebileceği gibi istihdam edilen işin niteliğinin gerektirdiği kimi durumlarda sosyal güvencelere ilişkin özel düzenlemeler de öngörebilir.

Geçici köy koruculuğu sistemi ağır güvenlik sorunlarıyla mücadele çerçevesinde yalnızca belirli bölgelerde uygulanmak üzere hayata geçirilmiştir. Devlet tarafından istihdam edilen ve silah kullanma gücü tanınan geçici köy korucularının ifa ettikleri hizmetin niteliği itibariyle hizmet akdi ile çalışan diğer kimselerin ifa ettiği hizmetlerden farklı olduğu açıktır. Geçici köy korucularının, hizmet akdi ile çalışan kimselerin dâhil olduğu sosyal güvenlik rejiminden ayrı tutularak özel sosyal güvenlik düzenlemelerine tabi kılınmaları kanun koyucunun takdir yetkisindedir.

Nitekim Kanun'da, geçici köy koruculari için belirli esaslar çerçevesinde ve prim ödenmeksizin sağlık ile görev maluliyeti, yaşlılık ve ölüm aylığı sosyal güvenceleri öngörülmüştür. Böylece, özel durumları ve ifa ettikleri hizmetin niteliği dikkate alınmak suretiyle geçici köy korucularına özgü sosyal güvenlik düzenlemeleri yapılmıştır.

İtiraz konusu kuralın gerekçesinde, Kanun'da geçici köy koruculari için özel sosyal güvenlik düzenlemelerine yer verildiğinden, uygulamada tereddütlere yol açılmaması amacıyla bu düzenlemenin yapıldığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla, kısa ve uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmayacakları öngörülerek geçici köy korucusu olarak çalıştırılanların bu çalışmalarından dolayı mükerrer sosyal güvencelere sahip olmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. İtiraz konusu kural geçici köy koruculari için öngörülen özel sosyal güvenlik düzenlemeleri kapsamında getirildiğinden, diğer bir ifadeyle geçici köy korucularının sosyal güvenlik hakkını kısıtlamaya ya da ortadan kaldırmaya değil özel durumlarını düzenlemeye yönelik olduğundan, Anayasa'nın 2. ve 60. maddelerine aykırılık oluşturduğu söylenemez.

Diğer yandan, Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen "kanun önünde eşitlik" ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Geçici köy koruculari ve köy korucularının hukuki durumları aynı değildir. Geçici köy koruculari ve köy korucularının istihdam ediliş amaç ve şekilleri farklı olduğu gibi özlük hakları ve tabi oldukları düzenlemeler de farklıdır. Kanun'da geçici köy koruculari ve köy korucularına yönelik bir takım ortak hükümler bulunması veya ifa edilen hizmetlerin benzerlikler göstermesi geçici köy koruculari ve köy korucularının hukuki durumlarının aynı olması sonucunu doğurmaz.

Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin

kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. Hukuki durumları farklı olan geçici köy korucuları ile köy korucuları arasında eşitlik değerlendirmesi yapılamayacağından, geçici köy korucularının sosyal güvencelerine yönelik özel bir düzenleme öngören itiraz konusu kural "kanun önünde eşitlik" ilkesini ihlal etmemektedir.

Ayrıca belirtilmelidir ki, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 10/09/2013 tarih ve 2012/23302-2013/15858; 28/10/2010 tarih ve 2009/6944-2010/14658 sayılı ilamlarında benimsenerek ayrıntıları açıklandığı üzere; geçici köy korucularının, istihdam edildikleri İçişleri Bakanlığı ile aralarında hizmet akdi ilişkisinin bulunmaması nedeni ile zorunlu sigortalılık için aranan koşulları taşımamaları nedeniyle hizmet akdine tabi zorunlu sigortalı olarak kabul edilmeleri mümkün değildir.

(Ek:17/4/2017-KHK-690/48 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/44 md.) 5510 sayılı Kanuna eklenen ek 15. maddenin 1. fıkrası ile "442 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince güvenlik korucusu olarak görevlendirilenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve haklarında uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır." şeklinde düzenleme getirilmiş ise de; aynı maddenin 6. fıkrasında; "Bu maddenin yürürlük tarihinden önce görevi sona erenler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanun kapsamında emekli, yaşlılık veya malûllük aylığı ya da 442 sayılı Kanunun mülga ek 16 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlanmış olanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz." şeklindeki açık düzenleme bulunmaktadır.

Somut olayda davacının geçici köy koruculuğundan aylık aldığı, Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin "idari işlem" ve "idari eylem" niteliğinde olduğu ve uyuşmazlığın idari yargının görev alanına girdiği, HMK'nın 114/1-b maddesi uyarınca yargı yolunun caiz olmadığı anlaşılmakla davanın usulden reddine..."

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Erzurum 2. İdare Mahkemesi 24/04/2025 tarih ve E.2025/572 sayılı kararı** ile, uyuşmazlığın çözüm yerinin adli yargı olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Somut olayda, davacının hizmet kaydı bulunmadığından herhangi bir aylık almadığı, eşinin 442 sayılı Köy Kanunu uyarınca güvenlik korucusu emeklisi olması nedeniyle davacının sağlık güvencesi yönünden 5510 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (c) fıkrasının (9) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayıldığı, yukarıda yer verilen Kanun hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararı birlikte değerlendirildiğinde, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden önce memur ve diğer kamu görevlileri ile bunların hak sahiplerine ilişkin olarak tesis edilen işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların idari yargı yerinde, bunlar dışında kalan sigortalılar ve bunların hak sahipleri hakkında tesis edilen işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların ise adli yargı yerinde bulunan yetkili iş mahkemelerinde çözümleneceği anlaşıldığından, 5434 sayılı Kanuna göre hizmeti bulunmadığı için 5434 sayılı Kanun kapsamında aylık almayan ve bu kanun kapsamında hak sahipliği bulunmayan davacının, Mide Malign Neoplazmı" tanısı konulan rahatsızlığının tedavisinde kullanılan "Nivolumab Etken maddeli Opdivo 100 Mg/10 Ml Çözelti Konsantresi İçeren Flakon" isimli ilacın tedavi süresince tamamının ücretsiz, sürekli ve kesinti yapılmaksızın Kurumca karşılanması talebiyle yaptığı başvurusunun reddine dair işlemden kaynaklanan davanın görüm ve çözüm görevinin adli yargı yerinde olduğu sonucuna varılmıştır..."

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin

5. Erzurum 2. İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

6. T.C Anayasası'nın *"F. Uyuşmazlık Mahkemesi"* başlıklı 158. maddesinin son fıkrası şöyledir:

> *"Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır."*

7. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun *"Sigortalı sayılanlar"* başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

> *"(Değişik: 17/4/2008-5754/2 md.)*
> *Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından,*
> *a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar,*
> *...*
> *c) Kamu idarelerinde;*
> *1) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,*
>
> *2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atananlar,*
> *sigortalı sayılırlar."*

8. 5510 sayılı Kanun'un "*Genel sağlık sigortalısı sayılanlar*" başlıklı 60. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

> *"(Değişik: 17/4/2008-5754/38 md.)*
> *İkametgahı Türkiye'de olan kişilerden;*
> *a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;*
> *1) (a) ve (c) bentleri gereğince sigortalı sayılan kişiler,*
> *2) (b) bendi gereğince sigortalı sayılan kişiler,*
> *b) İsteğe bağlı sigortalı olan kişiler,*
> *c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerine göre sigortalı sayılmayanlardan;*
> *1) Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar ile gelir tespiti yapılmaksızın genel sağlık sigortalılığı ya da bakmakla yükümlü olduğu kişi bulunmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar,*
> *2) (Değişik: 4/4/2013-6458/123 md.) Uluslararası koruma başvurusu veya statüsü sahibi ve vatansız olarak tanınan kişiler,*
> *3) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,*
> *4) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin

Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,

5) 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

6) 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

7) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler ile ana ve babası olmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar,

8) Harp malûllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,

9) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun (…)93 ek 16 ncı maddesine göre aylık alan kişiler,..."

9. 5510 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların çözüm yeri"* başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

10. 5510 sayılı Kanun'un Ek 15. maddesi şöyledir:

"(Ek: 17/4/2017-KHK-690/48 md.; Aynen kabul: 1/2/2018- 7077/44 md.)

442 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince güvenlik korucusu olarak görevlendirilenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve haklarında uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır.

Güvenlik korucusu olarak göreve başlayanlar ile görevleri sona erenlerin sigortalı işe giriş ve sigortalı işten ayrılış bildirgeleri, çalışmaya başladıkları tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili valiliklerce verilir. Bunların prime esas günlük kazançları bu Kanunun 82 nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırıdır. İlgili primlerin sigortalı ve işveren hissesinin tamamı valiliklerce ödenir.

Güvenlik korucularının veya valiliğin talebi üzerine Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usulüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, çalışma gücünün en az %60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen güvenlik korucuları malûl sayılır.

Güvenlik korucusu olarak görev yapmakta iken 55 yaşını dolduranlardan en az 15 yıl bu görevde bulunmuş olanlara yaşlılık aylığı bağlanır. Bu fıkra kapsamında yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için ayrıca terör suçlarından hüküm giymemiş olmak şarttır. Hüküm giymeden önce aylık bağlanmış olması halinde ise bağlanan aylık kesilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla güvenlik korucusu olarak görevde bulunanların valiliklerin talebi üzerine güvenlik korucusu olarak geçen ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmadığı süreleri için müracaat tarihinde geçerli olan prime esas kazanç alt sınırı ve %32.5 oranı üzerinden hesaplanacak prim tutarları, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde valiliklerce ödenir. Bu süre içinde sigorta primlerinin ödenmemesi halinde bu Kanunun 89 uncu maddesi hükümleri uygulanarak primler tahsil olunur.

Bu maddenin yürürlük tarihinden önce görevi sona erenler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanun kapsamında emekli, yaşlılık veya malûllük aylığı ya da 442 sayılı Kanunun mülga ek 16 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlanmış olanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu madde kapsamındaki sigortalılarla ilgili olarak bu maddede aksine hüküm

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin

bulunmaması kaydıyla bu Kanunun ilgili hükümleri uygulanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Kurum yetkilidir."

11. 5510 sayılı Kanun'un *"5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri"* başlıklı geçici 4. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

" (Değişik: 17/4/2008-5754/68 md.)
...
Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçiliği sona erenlerden tahsis talebinde bulunacaklar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsis talebinde bulunanlardan işlemleri devam edenler hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır."

12. 442 sayılı Köy Kanunu'nun "*Köy koruculari ve göreceği işler*" üst başlıklı sekizinci faslının 68. maddesi şöyledir:

"Köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını korumak için köy koruculari bulundurulur."

13. 442 sayılı Kanun'un 69. maddesi şöyledir:

"Her köyde en aşağı bir korucu bulunur. Nüfusu binden yukarı köylerde her beş yüz kişiye bir korucu daha tutulur."

14. 442 sayılı Kanun'un 70. maddesi şöyledir:

"Korucular ihtiyar meclisi tarafından tutulur ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın buyurultusu ile işe başlar."

15. 442 sayılı Kanun'un 71. maddesi şöyledir:

" (Değişik: 12/5/1928 - 1256/1 md.)
Korucuların 22 yaşından küçük ve altmış yaşından büyük olmaması ve bir cürüm ile cezalandırılmamış ve iyi huylu tanınmış bulunması ve herkesle kavga çıkarmak, serhoşluk gibi huysuzlukları olmaması şarttır."

16. 442 sayılı Kanun'un 72. maddesi şöyledir:

"Korucular köy muhtarının emri altındadır. Resmi işlerde onun her emrini tutmağa mecburdur. "

17. 442 sayılı Kanun'un 73. maddesi şöyledir:

"Korucular silahlıdırlar. Kendilerine karşı gelenler jandarmaya karşı gelmiş gibi ceza görürler."

18. 442 sayılı Kanun'un 74. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi mahsul zamanlarında çapulcular ve eşkiya türemiş ise yağmadan köy halkını korumak için köylünün eli silah tutanlarından lüzumu kadarını

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin

gönüllü güvenlik korucusu ayırarak bunların isimlerini bir kağıda yazıp kaymakama götürür. Kaymakamın müsaadesi olursa bu gönüllü güvenlik koruculari asıl korucularla beraber yağmacılara ve eşkiyaya karşı köy ve köylüyü korurlar.

(Ek:26/3/1985 - 3175/1 md.; Değişik: 27/5/2007 - 5673/1 md.) Cumhurbaşkanınca tespit edilecek illerde; olağanüstü hal ilanını gerektiren sebeplere ve şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin köyde veya çevrede ortaya çıkması veya her ne sebeple olursa olsun köylünün canına ve malına tecavüz hareketlerinin artması hallerinde, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile yeteri kadar güvenlik korucusu görevlendirilmesi kararlaştırılabilir. Bu şekilde görevlendirilecek güvenlik korucusu sayısı 40.000 kişiyi geçemez. Cumhurbaşkanı bu sayıyı yüzde elliye kadar artırmaya yetkilidir. Görevlendirmeyi gerektiren hallerin ortadan kalkması durumunda veya idarî zaruret hallerinde görevlendirmeye ilişkin aynı usûl uygulanmak suretiyle güvenlik korucusu olarak yapılan görevlendirmelere son verilebilir. (Ek cümle: 17/4/2017-KHK-690/27 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/23 md.) Güvenlik korucularından 55 yaşını dolduranların görevleriyle ilişikleri kesilir.

(Ek fıkra: 15/8/2016-KHK-674/21 md.; Aynen kabul: 10/11/2016-6758/21 md.) Güvenlik korucularının görev alanı, görevli oldukları köyün hudutları içinde kalan alandır. Gerektiğinde vali veya kaymakam onayı ile güvenlik korucularının görev alanları, geçici ve süresi belirli olarak köy hudutları dışına genişletilebilir ve görev yerleri değiştirilebilir. Güvenlik koruculari diğer bir ilin valisinin talebi üzerine, istihdam edildikleri ilin valisinin onayı ile geçici ve süresi belirli olarak iller arasında görevlendirilebilir. Bu durumda, güvenlik korucusunun harcırahı görevlendirildiği valilik tarafından ödenir..."

19. 442 sayılı Kanun'un Ek 16. maddesi şöyledir:

"(Ek: 27/5/2007-5673/2 md.; Mülga: 17/4/2017-KHK-690/28 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/24 md.)"

B. Yargı Kararı

20. 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinin iptali istemiyle açılan davada Anayasa Mahkemesinin 22/12/2011 tarih ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"…5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçisi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir. Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yeni sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin

hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce statüde bulanan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve idari eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği açıktır…"

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

21. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/09/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idare mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

22. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü.

23. Dava, tedavi görmekte olan davacının, tedavisi için reçete edilen ilaç bedelinin ödenmesi istemiyle yapmış olduğu başvurunun reddine ilişkin, Bingöl Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğünün 21/11/2024 tarih ve E-44102699-100-106569628 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

24. 5510 sayılı Kanun'la 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu, 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu kapsamında bulunanlar, geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme bağlı tutulmuş ve 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra göreve başlayanlar yönünden, prim esasına dayalı sigorta sistemine geçilmiştir. Bu sistemle, devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, hizmet akdine göre ücretle çalışanlar, tarım işlerinde ücretle çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ve tarımda kendi hesabına çalışanları kapsayan beş farklı emeklilik rejimi, aktüeryal olarak hak ve yükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplanmıştır.

25. Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte değerlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edileceği, ancak bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin

sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ise 5510 sayılı Kanun'un 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esasların uygulanacağı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır. Yine 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce 506 ve 1479 sayılı Kanun'lara tâbi sigortalı hizmeti olanlar bakımından iş mahkemesi yerine idari yargı merciinin görevli olduğuna dair bir hükmün bulunmaması nedeniyle bu sigortalılar ile Kurum arasında çıkan ihtilafların 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesi uyarınca iş mahkemesince çözümlenmesi gerekmektedir.

26. Somut olayda, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'na tabi hizmeti bulunmayan 5510 sayılı Kanunu'nun 60. maddesinin (c) fıkrasının (9) bendi kapsamında, genel sağlık sigortasından güvenlik korucusu emeklisi olan eşinin, sağlık sigortası nedeniyle yararlanan davacının, tedavisinde kullanılan ilaç bedelinin Kurumca ödenmemesinden kaynaklanan uyuşmazlığın 5510 sayılı Kanun'un uygulanmasıyla ilgili olarak ortaya çıktığı ve anılan Kanun'un 101. maddesinde yer alan âmir hüküm gereği uyuşmazlığın görüm ve ve çözümünde adli yargının görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

27. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Erzurum 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Bingöl İş Mahkemesinin 24/02/2025 tarih ve E.2024/71, K.2025/17 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Erzurum 2. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bingöl İş Mahkemesinin 24/02/2025 tarih ve E.2024/71, K.2025/17 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/09/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden Cb9Kf70 - Y707EfB - yPvUFl7 - 107g6U= ile erişebilirsin